

“Matar Bin Laden no era cap prioritat”

Richard Clarke (Boston, 1950) fou responsable de la política antiterrorista del Estats Units durant la presidència de George Bush pare, de Bill Clinton i de George Bush fill. En aquesta entrevista parla dels errors que durant anys es van cometre en la recerca de Bin Laden.

Senyor Clarke, com és que va durar tant la recerca d'Ossama bin Laden?

—La tasca de localització d'Ossama bin Laden es va dur a terme en quatre fases. El 1996 vam prendre la decisió de detenir-lo. Posteriorment, el 1998, el president Bill Clinton va autoritzar la CIA perquè el matés. Després de l'11 de setembre del 2001, evidentment, hi va haver un intent de capturar-lo quan els Estats Units van envair l'Afganistan. Després, quan va abandonar aquest país, va venir un període de recerca. Durant els 90, la CIA no es va voler arriscar a introduir personal a l'Afganistan per a buscar la pista de Bin Laden.

—Però tenien autorització clara per a perseguir-lo...

—Hi havia l'autorització per a capturar-lo i matar-lo, però en realitat no s'hi van posar tots els mitjans. No era cap prioritat. De fet, no volien dur a terme la missió dins l'àmbit de les tasques del treball. Francament, els preocupava més la seguretat del seu personal.

—I era perquè no disposaven de mitjans per a buscar-lo?

—Li van seguir la pista basant-se en fonts de l'Afganistan i van pagar grups d'aquest país perquè el capturessin. Aquests grups es van adonar, és clar, que si algun dia el capturaven, estarien en perill i, a més, se'ls acabaria la feina, de manera que mai no s'hi van escarrassar gaire. La CIA en cap moment no va engagar una operació comptant amb fonts o amb personal propis, i els militars dels Estats Units van dir al president que era massa arriscat d'aplicar les forces

armades a aquesta tasca. L'Afganistan és un país sense sortida al mar, s'hi ha d'entrar des d'un altre lloc. Als militars nord-americans els era difícil d'entrar-hi amb avió a buscar un sol home; no dic que fos impossible, però complicat, sí; i no ho volien fer perquè creien que fracassarien i que en la intervenció hi moririen efectius seus. Quan l'octubre del 2001 es va produir la invasió, el comandament militar dels Estats Units va planificar l'ocupació d'un país i no la captura d'un home. Van tirar endavant la invasió del país sense problemes, però la captura de Bin Laden no era pas cap prioritat, per a ells. Vist en retrospectiva, fa de mal imaginar, però no és que el president Bush reunís el personal de la Casa Blanca, incloent-m'hi jo mateix, amb els militars abans de la invasió, i els digués: “Vejam quina planificació hi ha i com capturarem en concret Ossama.” De manera que se'ls va escapar de les mans quan realment el podien haver capturat.

—Llavors va fugir al Pakistan.

—Quan a final del 2001 va passar al Pakistan, els serveis secrets dels Estats Units li van perdre totalment la pista i van estar gairebé nou anys sense saber-ne quasi res.

—De manera que l'última oportunitat que van tenir de capturar-lo va ser a Tora Bora?

—Això mateix. Després d'això, es va fer fonedís. No va parlar més per telèfon. No va fer servir internet. Tampoc no va organitzar cap reunió. Per això no va arribar ni una pista que digués que cap Mr. X tenia previst de trobar-se amb Bin Laden per a poder-lo seguir.

Els Estats Units van fer servir tècniques de fotografia per satèl·lit, intervencions de ràdio, avions teledirigits, agents, espies, totes les tàctiques conegudes, però no van aconseguir cap pista fins l'agost passat.

—El 1998, després dels atemptats a les ambaixades dels Estats Units a Kenya i Tanzània, a la fi Clinton es va posar a treballar per a plantar cara a l'amenaça de Bin Laden i la seva xarxa terrorista d'al-Qaida.

—Va autoritzar un atac amb míssils de creuer en algun dels campaments d'al-Qaida i també va autoritzar l'ús de la força mortífera de la CIA per a capturar Bin Laden.

—En aquella època, Clinton estava en un bon vesper polític a Washington, amb l'afer de Monica Lewinsky. S'ha dit que aleshores vós vau considerar que l'atac podia aixecar crítiques perquè n'hi hauria que dirien que el president volia distreure l'atenció. Quines conseqüències va tenir l'escàndol en la recerca de Bin Laden?

—Cap ni una. Teníem informació segons la qual Bin Laden havia de dur a terme una reunió en un lloc concret, un dia en concret i, per tant, hauria estat lògic d'organitzar l'assalt d'aquell indret amb míssils. Ho vam proposar al president dient: “Sabem que no és el millor moment per a vós per tot això de la investigació del Congrés, i que semblarà que voleu desviar l'atenció, de manera que potser no ho voleu tirar endavant.” Es va enfurismar amb nosaltres i ens va dir: “No n'han de fer res. Feu venir l'assessor de seguretat nacional. Considereu que ho hem de fer? Ho farem, i és ben igual què passi a la meua vida política.”

—El 2000, us va adonar que les possibilitats dels avions teledirigits Predator per a la localització de Bin Laden...

—El problema que teníem era que el volíem matar, però mai no sabíem on era fins que no havia abandonat el lloc, és a dir, sempre descobríem on havia estat el dia abans. Ens calia poder-lo veure, sa-

ber on era i atacar-lo a l'acte. Necessitàvem capacitat de reconeixement i d'atac alhora. L'únic estri que ho podia fer i mantenir-se al lloc prou temps era un avió sense tripulació. Així doncs, vaig proposar aquesta solució, però la CIA hi va estar en contra. Finalment, vam passar per damunt de la CIA, i l'octubre del 2000 els vam ordenar que posessin en funcionament l'avió teledirigit. Però en aquella època no n'hi havia cap que portés míssils. No era planificat que n'hi hagués cap fins tres anys més tard. Llavors els vam obligar a accelerar les coses, i el maig del 2001 ja teníem a l'abast un Predator armat amb míssils. Tanmateix, ni la CIA ni el Pentàgon no el volien fer servir a l'Afganistan.

—Per què?

—La CIA va respondre que no era feina seva fer volar avions amb míssils, que aquesta tasca era de les forces aèries. Aquestes van respondre que no els pertocava això de fer volar avions sense pilot. Em sembla que tothom evitava una arma que podia ser polèmica, una arma capaç de crear-los problemes polítics.

—Considereu que la mort d'Ossama bin Laden portarà intents de represàlies en massa per part de grups terroristes com al-Qaida?

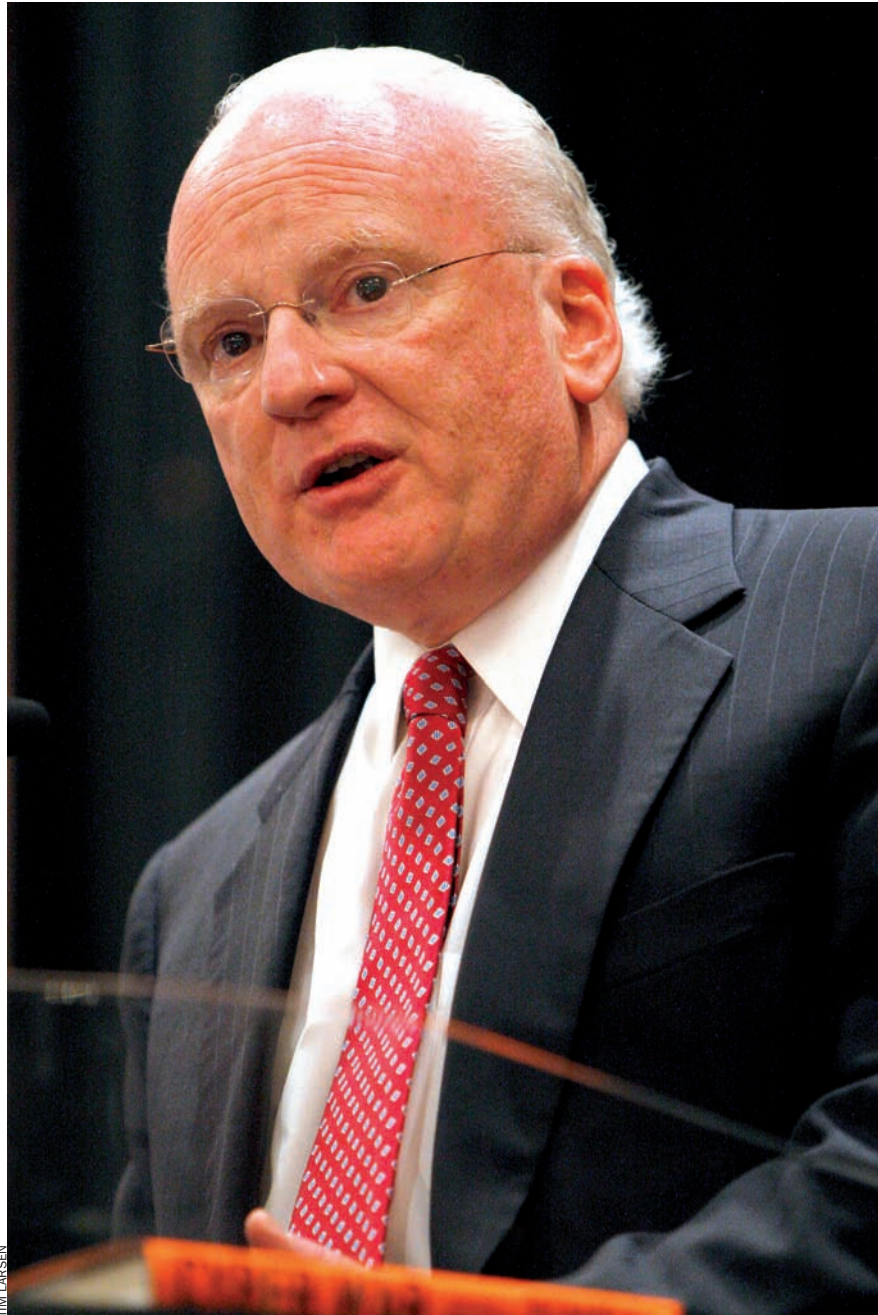
—Segons el govern dels Estats Units, ara mateix no hi ha informacions que indiquin la possibilitat d'una represàlia imminent, però pot sorgir i pot tenir conseqüències diferents. Hi pot haver atacs a càrrec de persones que vagin pel seu compte, gent frustrada, allò que en diuen *llops solitaris*. I si ho han de fer, sembla que ho faran aviat. Els plans més complexos costen d'organitzar. La qüestió és: si són capaços de muntar un pla complex, què esperen? I si ho poden fer quan ja és mort, per què no ho feien abans?

—Quina importància tenia Bin Laden en el moviment terrorista islamista?

—Era un símbol, tant de la seva pròpia causa com de la incapacitat dels Estats Units d'inxampar-lo. Però jo no crec que gestionés cap organització.

—Qui considereu que substituirà Bin Laden?

—Això pressuposa que algú ha d'assumir el seu lloc, i potser no anirà així. Ayman al-Zawahiri és el número 2 i l'opció més clara. Suposo que podria pujar ell. És egipci, una mena d'aca-

demic, però dins el moviment n'hi ha molts que no el miren de bon ull. L'altre és Anwar al-Awlaki, d'al-Qaida a la Península Aràbiga. És iemenita, més jove, més dinàmic, té més l'aire d'un imam i sembla més del patró de Bin Laden. Aquest podria ser una possibilitat.

—Amb Bin Laden mort, s'ha acabat la guerra contra el terrorisme?

—Ni pensar-hi. Continuen en actiu els altres grups de la franquícia: al-Qaida de la Península Aràbiga, al-Qaida del Magrib Islàmic i al-Shahab (el grup militant amb seu a Somàlia). Hi ha també un munt de cèl·lules més o menys

autònomes, a més de tot un moviment ideològic amb imams i pàgines web. De manera que tot això continua.

—Considereu que la població no donarà tant de suport a les mesures encaminades a la prevenció del terrorisme, ara que Bin Laden és mort?

—La major part de la població comprèn que vivim en un món fràgil davant dels terroristes i que el problema no se centra tan sols en aquell home que vivia en aquella casa del Pakistan.

Marc Hujer

Traducció de Carles Urritz